

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

14. Virtus & vita Castrij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

barbari; caput ludo crudeli inter se iactatum, alè tandem acuto scopulo defigunt.

13.
Mira quædã
martyrium
Castrij secu-
ta.

Cæterum vulgata mortis huius non tam immanitas quam occisi robur, & iniucta post diros diuturni carceris cruciatus, morientis virtus Mahometanis quoque illius admirationem, ac reuerentiam impressit, et si alias maximè infestis: Miles Geiloli aliquamdiu præfidiarius P. Viera narrabat S. Martyrem Alfonso Castrium etiam apud Mauros plus habere venerationis, quàm apud Christianos; audisse se ab Rege Geiloli de illo mira, de illa potissimum adeundæ mortis, excipiendæque generositate: illud vero eiusdem curiosi & solliciti roboris de inspiciendo carnificum, & acuendo acinace, huius epiphonematis in suos sarcasino clausisse, hoc nostri videlicet Casciges factari essent pro Maurorum lege; hisque illorum ignaniam sugillasse, gradu autem honoris apud Deum quam excelso splenderet vir sanctus, significationibus publicis miris Deus ipse monstravit. Erat imprimis quæ proiectum est corpus rapidissimo fluente torrens mare, illudque diei vnus spatio ultra centum milliaria abrepturum, elapso tamen iam triduo tantum abest vt loco mouerit, vt aliquanto etiam superius repertum sit, quàm quò fuerat abiectum, vulneribus vero adeo viuidis, vt tunc inflictæ viderentur; ea denique perfusum luce, vt gammitas recens pictorum referret tabulas, (sic illam scriptores exprimunt) quam lucem diu retinuit: ad ima scopuli iacebat velut sedens qui ex maris accessu aqua cingebatur, nec enim vt quidam perperam intellexit, flexu arcuato aqua super intactum scopulum pendebat. Ossa qui legeret Viera mense post circiter octauo misit, obsidione scilicet Ternatensi eatenus officio illo prohibitus. Suis adhuc hærebant apta commissuris, situ quasi hominis sedentis costis aliquot cæsa, mari & sole dealbata & leuia. Inueniri calua, inter eas rupes nulla diligentia potuit. Iam quoad martyris homicidas, non ij solum à quibus viuens & mortuus ferro violatus est; sed quicumque vel morti vel carceri manus, ipsis præbuisent, ipsorumque adeo agnati; pessimo exitu breui tempore periere, alius ferro, igne alius; morbo plurimi, nunquam antea viso, quo abscedente in vesicas ignita sanie per vniuersum corpus nudatis carnibus vndequaue defluebat cutis, vtebat viscera dirus calor; & magnis clamoribus Alfonso continuo repetentes peribant. Regi Aërio factus est senex Irensis, filios suos vendito calice qui Patri abiatu fuerat, nouo mali genere intumuisse enormiter, breuique confectos, elatis in cælum brachiis, ad vsque vltimam halitum vociferantes Lusitanica lingua ô Deus! ô Domine Deus! quod Viera memorans idem Rex, addebat si tunc habuisent à quo aqua baptismi laurentur, morituros fuisse Christianos; subdit autem Viera perfidiosum Regem, vt cumque verosimilia diceret, haudquam ex animo, sed captandæ gratiæ dixisse. Miseri certè tanti boni expertes obiire.

14.
Virtus & vi-
ta Castrij.

Hoc tam glorioso, & beato sine Alfonso Castrius vitam clausit, de qua

qua si nihil suppeteret aliud nisi quod vnice ab Xauerio amabatur, monumentum foret illius virtutis, alio quouis illustrius. De illa tamen nonnulla prodidit idem Viera, ex quo mortem illius accepimus, vt quem habuit in Lusitania octennio integro animi sui Patrem, in India vero comitem expeditionis Molucensis. Vlyssipone honestis parentibus, & locupletibus in lucem venerat; recti per aetatem & Dei iam compos, erga eius cultum affici coeperat; & caduca fastidiose despiciere; adultus ab Xauerio, & Roderico ex Italia in Lusitaniam appulsus, inter alia pia didicerat confessionis, & Eucharistiae diuina mysteria quot hebdomadis adire, rara iis temporibus pietate; his maiorum praeludiis concepto caelitus animo Societatis ineundae, iter Indicum suscepit vt ab Xauerio infimis precibus illam exoraret; huius illi propositi socium se dedit iuuenis, paribus studiis instinctus. Sed futurum aduertens Castrius, vt sui nihil omitterent ad profectioem disturbendam, clam egit cum nauis Praefecto vela primo vento daturae, illaque insalutatis parentibus censensa, in imo se cum socio abdidit, ne posset ab suis, deprehensa fuga deprehendi. Nec suus illum fefellit timor; aduolat frater iuris doctor, & multi ex agnatis; reposedunt iuuenem a Praefecto, in apertum protrahitur, suadetque id iter omittere. Verum iuuenis animosus petitiones illorum confidenter & facile discussit; nec se illum fratrem, nec propinquos agnosceret reliquos, dum se facto profitebantur pariter inimici, & in Dei obsequium properanti, moras figere nitebantur: stetitque hoc suo in gradu firmus, & eorum preces, argumenta & lacrimas in constantiae suae admirationem vertit cum autem nihil secum viatici intulisset, volens illic egeni, & religiosae paupertatis, & sanctae fiduciae tirocinium ponere, Viera tamen suadenti morem gerens, sibi quidem prospexit comitatum; sed eum classe in altum prouecta, statim nauis egentioribus distribuit, corrogaturus ipse a vectore in diem quantum panis, & aquae ad vitam sustinendam sat esset. Nullum ipsi cubiculum & lectus praeter situm, & muscida saburrae, donec eius miseris tormentorum librator capsam illi concessit, vbi cum socio dies noctesque sedens transigebat, in assidua piorum librorum lectitatione, & meditatione diuinorum. Guineae iam tenentes latera, cum morbi coepissent consueti vexare, agrorum se ministerio dicauit Castrius, nullo cuiusquam laboris discrimine qui posset vel iis solatio, vel sibi merito vertere, quae sui tam prodiga caritas & patens omnibus quotidianae virtutis praestantia, breui cunctis, vt erat reuerendum fecere; quamquam vt promiscuo in vulgo nunquam desunt qui alienam virtutem, ne humano quidem iudicio, & ratione merentur, irridebatur nonnullis, fiebatque illis inde ludibrio, vnde summam promerebatur laudem. At eos in se vel dicta dicerent, vel sannis luderent, sentire dedignatus, in obsequiis vilibus ad curationem iacentium durabat immobilis abunde voti compos si Deo placuissent. Horum vnus in cimbam descensurus assidentis dorso pedem imposuit, cum prius socios ad

suum illud, præclarum scilicet, imprudentiæ facinus aduertisset, & tergo iuuenis optimi pro scabello vsus procacitatis plausum ab sui similibus tulit; iuuenis contumelia nihil motus, eodem vt erat, situ, vultu sereno mutus sterit. Lecto prosperis auris Mozambico, inde tandem sublatis anchoris Goam in portum subiere, quod itineris reliquum leucarum ad quingentas, eo effusi animi gaudio ipse cum socio confecit, vt dulci mutuoque arrisu minime temperarent, ex Indiarum recordatione; & spei suæ meta quamprimum tangenda.

Goæ Xauerio se sistunt, probatque admodum serio domesticæ operæ famularibus officiis, admittuntur induunturque Societatis cultu, sed forte dispari. Nam Castrij socium, multa de se spondentem, primisque ardentem virtutis ignibus, cita mors abstulit, Castrium iam sacris operantem Xauerius in tamdiu optatas, toties vocatas Moluci insulas destinavit; soluensque in Iapomiam illum vsque Malacam sibi Comitem adiunxit eademque opera vidit sibi propemodum ereptum; iussus enim Cocini ad populum dicere, pietatis arte quam oratoriæ maiori sic placuit, vt post concionis duoru mensium, de illo retinendo ciues apud Xauerium omnia egerint, nihilque non mouerint quo illum sibi relinqueret Collegij quod Societati designabant primum Patrem, ac velut fundamentum. At seposuerat illum Deus ad fortius, & gloriosius inter barbaros certamen, Malacam appulerat postridie Calend. Maias anni 1549. relumpra inde nauigatione peruenit in Molucum, vbi præcipuus eius labor in excolendis neophytis Amboini cæteris ad Deum adducendis sudauit, linguasque sibi tum regioni cuique proprias tum vero Malajam comparauit, vtpote omnibus eius Oceani insulis communem: nostrorum regimini à Melchiore Nunnio præfectus Ternate confedit, suo tamen vt ante incumbens operi, donec Vazij ambitu in Maurum expulsus, non diu post Ternati est redditus, ac demum Irem profectus est condigno præstantibus meritis exitu coronandus. Quo die vel anno ambigitur, nisi quod alius non videtur posse illius martyrio signari præter 1558. idque Ianuario ineunte: nam Regem Ærium 1557. à Præfecto in arce detentum, profectio Castrij in Maurum paucis diebus præcesserat, duabus inde exactis hebdomadis rediens, captus à barbaris fuerat, à quibus post sæuum carcerem sesquimensis necatus est.

15. Progressus rei Christianæ in Baciano insula. Tam sancti, & strenui capitis iactura, Baciani Rex magno præsidio obatus est, recentis illic rei Christianæ, cuius prouehendæ, commendata illi Prouincia fuerat. Quanquam suos in terris conatus, morte interceptos, credibile est de cælo exeruisse potentius, & vero Rex iuuenis aduersus Reges Saracenos in religione quam erat amplexus, & magnis animis tuebatur ea sui edidit documenta, vt clarum esset, iniuncto apud Deum patrono niti: fonte vix lotus Christiano, ad abolendam mox impuni Mahometis memoriam omnem accingitur. Solenni aula ac populi comitatu progressus, securim manu tenens Mahometis Fannum